

Hon skar ner på kirurgin och började skriva böcker

Vad rör sig i huvudet på kirurgen bakom operationsmasken, medan skalpellen snittar, sårhakarna bänder och suget snörvlar ikapp med ljudet från narkosapparaten? Ångorna i diatermins spår irriterar näsan, behovet av ett toalettbesök efter nio timmar i såret börjar kännas trängande – men på operationsbordet ligger patienten vars brustna kroppspulsåder måste lagas kvickt om livet ska gå att rädda. Ansvarige operatören ser alltmer missbelåten ut när han böjer sig över den utrymda bukålan där blodet bara fortsätter att pulsera fram, och själv står man maktlös bredvid, inte betrodd att ingripa på annat sätt än genom att hålla i instrument och genom att höft mot höft med assistentkollegan försöka hindra högen av inälvor på bordet från att

ringla ner på golvet ... Operatörens uppgivna besked en stund senare, att han nu inte kan göra något mer, gör en beklämd men också motvilligt lättad – med skamkänslor som naturlig följd. Upplevelsen av att ha misslyckats med att rädda någons liv kombinerad med känslan av läkaryrkets krav på ett professionellt förhållningssätt även i en sådan situation väcker behov att prata med någon, gärna en kollega. Men när operationssalen är utrymd och patienten borta händer det sällan att vare sig manliga eller kvinnliga kirurger samtalar personligt om det som de har varit med om.

– Det är konstigt att det är på det viset, men inom kirurgin tycks det inte finnas tillfällen då man samtalar kolleger emellan om sådana här saker. Konkurrensen är så stor. Folk vill verka starka – i synnerhet

I VALET OCH KVALET
Kirurgen Gabriel Weston väljer både skalpellen och pennan. Hon arbetar numera bara två dagar i veckan med patienter. Övrig tid ägnar hon åt skrivande – och åt sin familj.

Foto: Maja Kristin Nylander

kvinnor, som vill verka om möjligt ännu starkare än män, säger Gabriel Weston, öron-näsa-halskirurg i London. Hennes bok, »Direct red. A surgeon's story«, som kom ut i Storbritannien förra året, är nu aktuell på svenska, med titeln »Mellan liv och död. En kirurgs berättelse« (Alfabeta).

En bok, skriven av en insatt, som tar upp hur man som kirurg kan känna i olika situationer, kan vara värdefull för kolleger som kanske har velat men inte kommit sig för att diskutera upplevelser och personliga förhållningssätt i jobbet, menar Gabriel Weston.

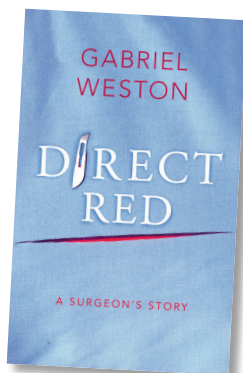
Hennes bok ger glimtar från den egna karriären, allt från läkarstudentens första kontakt med anatomistudiernas donerade människokroppar och personligt tilldelade trälåda med »riktiga« skelettdelar, till akutavdelningens och operationssalens levande patienter med anspråk på doktors förmåga att »trösta, lindra och inte skada«. Genom mötet med patienterna inser den nybakade läkaren snart att medicinsk professionalism, när den är som bäst, inte innebär iskall, nollställd effektivitet, utan att det även i kirurgins värld kan finnas utrymme för reflektioner, medlidande och personlig kontakt. Hon berättar hur hon hanterar sina känslor när motorcykelknutten på akuten, med ett trettiotal frakturer i kroppen och inlindad som en Michelin-gubbe, väcker hennes kärlek. Hon beskriver sin medkänsla och maktlöshet när hon inte kan hjälpa den unge diskjockeyn med den perfekta kroppen som på några veckor dukar under för terminal cancer i buken. Men hon iakttar också sina kolleger och rapporterar om den fantomskicklige plastikkirurgen vars tunna snitt i patientens ögonlock under en »meningslös« skönhetsoperation gör henne andlös av beundran – och om den kvinnliga kirurgkollegan vars bullriga entré i operationssalen utstrålar enbart våld, konkurrens, rå jargong och brist på empati.

Gabriel Weston höll på att skriva sin bok i tre fyra år, parallellt med arbetet som kirurg på ett sjukhus i London. Hon hade från början inte en tanke på att skriva någon bok, men en kamrat från ungdomens universitetskurser i engelsk litteratur, numera litteraturagent, som hon brukade träffa efter jobbet på sjukhuset, övertalade henne. Kamraten faktiskt »tjatade« på den unga kirurgen att denna skulle skriva ner anekdoterna hon brukade berätta.

– Jag lät mig övertalas och skrev ner en anekdot, och efter det ville min väninna inte släppa projektet förrän det vuxit till en hel bok, förklarar Gabriel Weston.

Skrivandet i sig var aldrig något problem. Gabriel Weston är från början litteraturvetare med engelsk skönlitteratur som specialitet. Efter universitetsstudierna var hon till och med anställd i förlagsbranschen en tid.

– Det svåra för min del var att tänka ut exakt vad jag skulle skriva ner, vilket förvånade mig. Men eftersom alla historier jag berättar är avgränsade enheter, kunde jag koncentrera mig på en historia i taget och funderade ut i förväg hur den skulle skrivas. Jag behövde bara några tysta timmar i veckan, i bilen eller i snabbköpet, eller de stunder då barnen inte

REDAN EN BESTSELLER
Gabriel Westons bok »Direct red« om livet som kirurg, gjorde succé i Storbritannien när den kom 2009. Nu kommer boken också på svenska.

krävde min uppmärksamhet. När jag hade tänkt färdigt gick det mycket lätt att skriva ner allt, berättar Gabriel Weston.

Vanligen åkte hon en timme tidigare till jobbet och skrev en halvtimme eller trekvart i bilen på sjukhusparkeringen. Hon uppskattar i efterhand att hon skrev och skrev om sin berättelse 10–15 gånger innan alla blev nöjda.

Boken som blev har fått mycket beröm av kritiker som samstämmigt talar om en ovanligt öppen och uppriktig skildring av en speciell värld, alltid hemlighetsfull, ibland lite skrämmande.

– Jag är verkligen förvånad över och tacksam för det varma mottagandet. Samtidigt är jag övertygad om att det finns kolleger som kan känna att jag har förrätt och lämnat ut dem, eller avslöjat hemligheter som jag inte borde, säger Gabriel Weston.

En »hemlighet« hon avslöjar är att kirurgins värld är en »manlig« värld med mycket fokus på snabbhet, precision och prestationer. Precis de kvaliteter som Gabriel Weston själv sökte i ett jobb med rätt slags utmaningar.

– En gång när jag fortfarande läste litteraturvetenskap på universitetet fick jag tillfälle att vara med i en operationssal under en höftledsoperation, berättar hon. Jag kände då att det var den mest spännande upplevelse jag någonsin varit med om. Och när jag till slut fattade beslutet att bli läkare, tänkte jag att om jag nu lyckas bli läkare, vilket i sig tycktes vara så otroligt svårt, så är det lika bra att jag försöker bli någonting inom den medicinska specialitet som jag tycker verkar mest spännande och intressant.

Som nyutexaminerad doktor, på väg att specialisera sig i kirurgi, slog det henne aldrig att hon var på väg in i en mansdominerad värld. På lägre nivåer i karriären är antalet kvinnliga och manliga kirurger ungefär lika, också i England, men kirurgins toppskikt, den högsta akademiska nivån, är fortfarande ganska mycket mäns revir, med bara omkring 10–20 procent kvinnor i leden.

– Ju högre upp man kommer i kirurgins hierarki, desto större tendens har kvinnorna att sacka efter och ge upp. Orsaken är förmodligen att de bildar familj, säger Gabriel Weston, och talar av egen erfarenhet.

När hon fick sitt första barn trodde hon fortfarande att karriär och familj gick att kombinera friktionsfritt. Hon skaffade till och med – på en kvinnlig kollegas inrådan – en »nanny« åt sin nyfödde son för att ostört kunna tillbringa det mesta av tiden på sjukhuset. Men i längden blev det ohållbart. Hon hoppade av den akademiska karriären och sökte deltidsjobb på en mindre specialistmottagning inom sin specialitet.

– Jag gjorde nog det valet för att prioritera min familj, förklarar Gabriel Weston. Jag insåg att ett fullgott liv kunde och borde innehålla mer än bara att göra ett bra jobb som kirurg. Jag slutade på sjukhuset för att ha mer tid för våra två barn, men också för att kunna ägna mig åt att skriva.

I dag står hon i valet och kvalet mellan sjukvård och litteratur.

»Jag lät mig övertalas och skrev ner en anekdot, och efter det ville min väninna inte släppa projektet förrän det vuxit till en hel bok.«

Läkaryrket får två dagar i veckan. På onsdagarna träffar hon patienter med öron-näsa-halsproblem remitterade från primärvården till specialistmottagningen. På torsdagarna opererar hon – det handlar om mindre ingrepp som tonsillektomier eller hudcanceroperationer i ansiktet. När kolleger frågar henne vad hon tänker om sin framtid inom professionen, svarar hon att hon kanske någon gång framöver kommer att ha energi kvar för att vidareutveckla sin kompetens som kirurg, men just nu är det inte möjligt. Och forskning har hon aldrig varit särskilt road av.

– Min man, som också är läkare, sysslar huvudsakligen med forskning. Men jag tycker att det är för fantasilöst. Jag vill alltid ändra på fakta för att de ska bli intressantare och passa in i sådant som jag tänker ut, säger Gabriel Weston.

Efter succén med första boken ägnar hon mycket tid åt att skriva bokrecensioner i Daily Telegraph – och så är hon redan igång med sin andra bok, en roman.

– Handlingen utspelar sig i sjukhusmiljö, men den här berättelsen avviker helt från min första bok genom att den är helt och hållet påhittad, jag skriver inte om mig själv. Först, när jag bestämde mig för att skriva en roman, tänkte jag att jag inte skulle skriva med utgångspunkt i mina erfarenheter och upplevelser som doktor. Men sedan insåg jag det dumma i ett sådant beslut. Sjukhus och medicin är ju precis det jag kan som andra inte kan, förklarar Gabriel Weston.

I mars kommer hon till Sverige i samband med lanseringen av sin bok på svenska. »Direct red« har sålt i över 10 000 exemplar under 2009 i Storbritannien, om man bara räknar den inbundna upplagan. Boken finns numera även i pocket och ska översättas till flera främmande språk. Framtiden får utvisa om författaren blir miljonär på kuppen. Än så länge har royaltypengarna inte börjat strömma in.

– Jag hoppas att jag någon gång i framtiden kan känna att jag kan göra bara det jag vill, men för närvarande har jag inga planer på att sluta arbeta som kirurg, säger Gabriel Weston.

Gabor Hont

Foto: Maja Kristin Nylander

GABRIEL WESTON

Ålder: 39 år.

Bor: I London.

Familj: Maken är också läkare. Två barn: en pojke på 6 år och en flicka på 3 år.

Bakgrund: Studier i engelsk litteratur i Edinburgh. Jobb i förlagsbranschen. Läkarestudier i London. Leg läkare år 2000. Specialist i kirurgi, medlem av Royal College of Surgeons 2003.

Yrke: Arbetar deltid som öronnäsahalskirurg. Skriver på sin nästa bok – en roman med medicinsk anknytning.

DEN BÄSTA UPPLEVELSEN

»En gång under universitetsåren fick jag vara med vid en höftledsoperation, och det var det mest spännande jag någonsin varit med om«, berättar Gabriel Weston. Då beslutade hon sig att bli kirurg.